

over antallet af kedler til væftet, hvor skibet er bygget. Endelig følger nogle appendikser af forskelligt tilsnit.

Forskellige træk af de enkelte skibes historie fra søsætning til grundstødning, ophugning osv. belyses, hvorved glimt fra logbøgerne ser dagens lys. Undertiden er det ganske dramatiske historier, vi præsenteres for, mens der i nyere tid oftest er tale om ganske fredelige forløb.

Der er virkelig tale om et meget grundigt og systematisk arbejde, men det er vel de færreste, der læser sig igennem bogen skib for skib. Det er mestendels en opslagsbog, men det er vel at mærke en opslagsbog for »feinschmeckere« udi skibshistorie. Bogens forfattere tilhører da også »The World Ship Society«, der på sidste side annonceres som »enthusiasts, pure and simple« (s. 208), hvilket de har leveret et udmærket bevis for her.

Ved den overordentlig stærke fokusering på de enkelte skibe tabes imidlertid historien om selve rederiet, for slet ikke at tale om den samtid, der har omgivet dem, branchens konjunkturer og regulering. Rederiets historie må med andre ord stykkes sammen via skibenes historie og rederens forord, og det kan derfor være vanskeligt at skabe sig det fornødne overblik. Og det var vel ikke meningen, når bogen skulle handle om rederiet?

Karsten Ronit

Per Rungholm (red.): *Søfartens bog – sådan arbejder dansk skibsfart*. (Foreningen til Søfartens Fremme, 1994). 152 s., 150 kr.

Igen er der tale om en jubilæumsbog. Det er Foreningen til Søfartens Fremme, der i august 1994 havde eksisteret i 150 år, som her fejres. Bogen handler imidlertid ikke om foreningen selv og dens bedrifter i fortid og nutid, men der-

imod om søfarten som erhverv. Den er lagt bredt an, og mange temaer belyses, uden at den nødvendige dybde savnes. Dette synes også at falde godt i tråd med foreningens arbejde, da en af de væsentligste aktiviteter netop er oplysning om erhvervet.

Søfarten defineres her med en vis bredde. Således tages ikke kun den rene erhvervsvirksomhed omfattende rederierne og værfterne med, da afsnit også er afsat til at gennemgå f.eks. søværnet og uddannelsesvirksomheden. De offentlige myndigheder på området belyses også, men det sker alt for kortfattet og uinteressant. Mere plads kunne godt være afsat til at diskutere de offentlige myndigheders virke såvel i Danmark som internationalt. En vis fornemmelse herfor får man dog alligevel gennem de andre afsnit.

Mange forskellige sider af søfartens aktuelle forhold belyses og med særlig vægt på rederierne, ligesom nyere aktiviteter som f.eks. off-shore dimension også inddrages. På denne måde forklares nogle helt fundamentale træk ved erhvervet, som man ikke finder i andre nutidige fremstillinger, hvilket er en klar gevinst. Det skyldes vel egentlig ikke, at disse afsnit har en enestående kvalitet, men derimod at skibsfart i mange henseender er et så ringe studeret erhverv. På den måde udfylder publikationen rent faktisk et hul.

Skibsfartshistorie er som et stykke erhvervshistorie heller ikke en flittigt dyrket gren. Også på dette punkt er bogen ganske interessant, idet nærved halvdel af pladsen er afset til en kompetent gennemgang af den moderne del af erhvervets historie fra 1844 til i dag. Det er nu tidligere afdelingschef i Danmarks Rederiforening Jørgen Holck, der har løst denne opgave. I denne historiske gennemgang får vi også glimt af de enkelte rederiers historie, ligesom der er lagt vægt på at beskrive udviklingen in-

den for den mindre og mellemstore skibsfart.

Som årstallene lader angive, har flere faktorer af såvel politisk som økonomisk karakter ledt til denne periodisering. Det bør derfor understreges, at præsentationen af skibsfartens historie i disse 150 år ikke er styret af en snæver fascination af tekniske fremskridt og økonomiske konjunkturer, men at det derimod lykkes at sætte udviklingen ind i et bredere perspektiv ved også at pege på de politiske forhold, som bl.a. den offentlige regulering og arbejdernes organisering, der i høj har haft betydning for erhvervet.

Karsten Ronit

Henrik Madsen: *Spies – Et eventyr.* (Børsen Bøger, 1994). 242 s., 248 kr.
Jan Cortzen: *Myten Møller. Mærsk McKinney Møller – han gør Danmark rigere.* (Børsen Bøger, 1994) 353 s., 98 kr.

Inden for de senere år har forlaget Børsen udgivet en række bøger om danske erhvervsvirksomheder og nøglepersoner i det danske erhvervsliv, der af den ene eller anden grund har påkaldt sig særlig opmærksomhed. Disse bøger er alle forfattet af journalister. Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at samtidshistorikere og samfundsvidenskabsfolk i øvrigt har ladet hele dette felt uopdyrket, når man tager i betragtning, at visse virksomheder og personer klart fremstår som markante samfundsaktører, der i større eller mindre omfang kan have økonomisk og endda politisk indflydelse. Flere af bøgerne inden for denne særlige »genre« udfylder derfor et tomrum, selv om de selvfølgelig ikke på nogen udtømmende måde forholder sig til centrale problemstillinger inden for de omtalte discipliner.

Bogen om Spies handler først og

fremmest om rejsebureauet, da udviklingen er ført frem til forsommeren 1994, men det er klart, at selve personen Simon Spies også optager plads. Dels gennemgås bureauet under grundlæggerens ledelse helt tilbage fra 1950'erne, og dels præger hans »ånd« stadigvæk foretagendet, om end i stadig aftagende grad. Faktisk lykkes det at give et udmærket indblik i den ånd, der i hvert fald før i tiden herskede i koncernen. Tildragelserne siden »formandens« død i 1983 kontrasteres således med hans oprindelige ambitioner og principper – og her peges rigtignok på markante forskelle.

Historien fra 1983 og frem er således en historie om Danmarks største rejsebureau og dets vej mod afgrunden. Den ene fejl disposition afløser den anden, og persongalleriet skifter også undervejs. Gennemgående figur er dog »Janni fra Herlev« og hendes familie, herunder Christian Kjær, men f.eks. også Steffen Møllers og Knud Heinesens virke beskrives grundigt. Det står ganske klart, at de skiftende ledelser i bogstaveligste forstand har kørt virksomheden i sænk kraftigt bistået af branchemæssig uprofessionalisme og forfølgelse af snævre egeninteresser, af familiehensyn og intern rivalisering. Denne stærke cocktail har da også bevirket, at virksomheden i dag kontrolleres mere eller mindre af Den Danske Bank.

Bogen er henvendt til et forholdsvis bredt publikum. Det er imidlertid svært at sige, om det har været bevæggrund til gennemgående at skrive bogen i en noget underlig og unødvendig knap stil, hvor såvel sætninger som afsnit er meget korte, og derfor i længden temmelig trættende at læse. På visse områder kunne der også være gået mere i dybden. Det gælder f.eks. i beskrivelserne af selve rejsebranchen, som i det store perspektiv er en relativt ny branche, og som har været præget af stærk turbu-